

Eesti Maaülikool

Estonian University
of Life Sciences

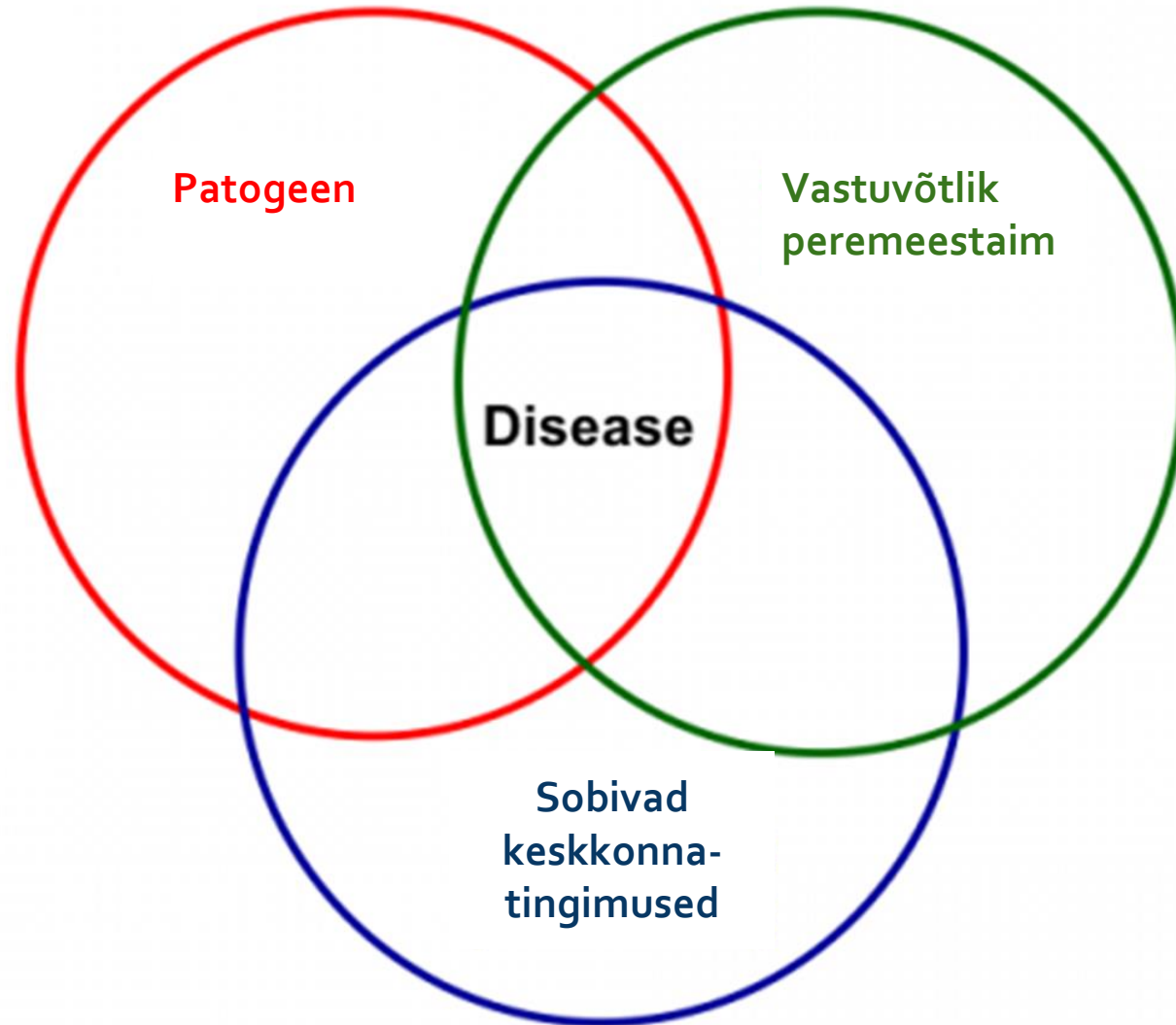

Haigustekitajate seire võimalused

Kaire Loit, Eesti Maaülikool

14.detsember 2021

Taimehaiguse kujunemise kolmnurk

Parim võimalus taimehaiguse ennetamiseks on välistada vähemalt ühte kolmest komponendist.

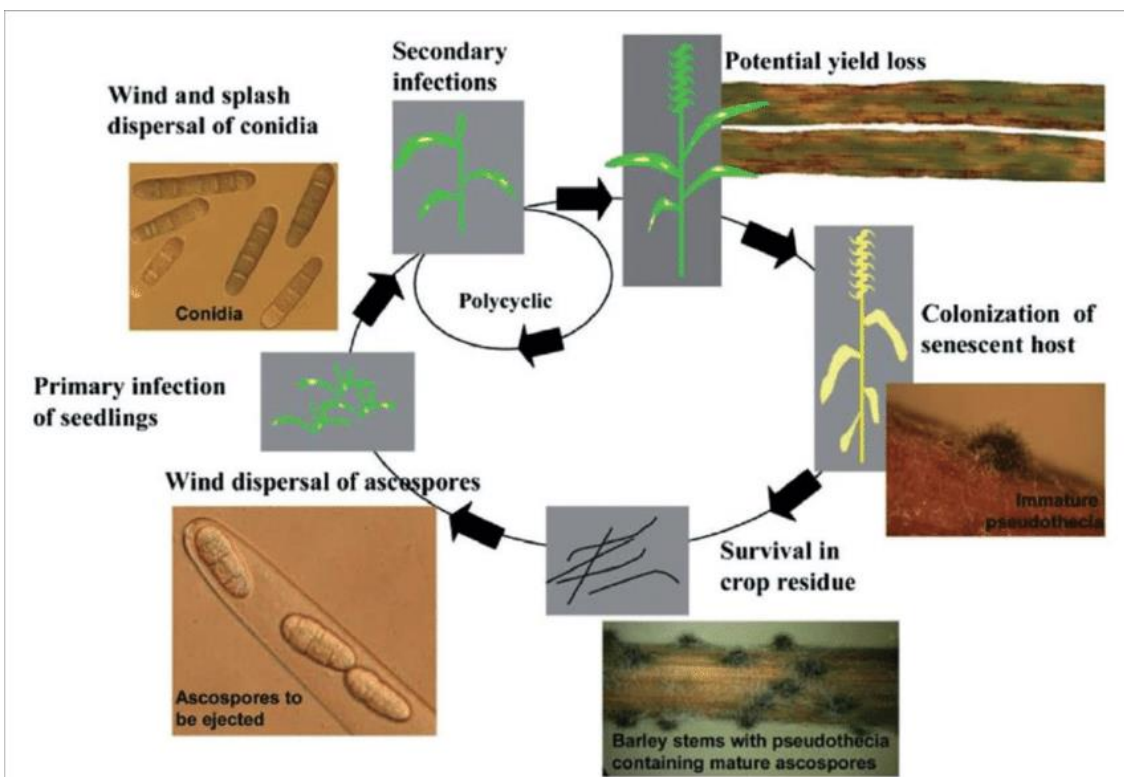
Patogeen - sanitatsiooninõuete täitmine, haigusvaba seemne kasutamine jne

Haigustele vastuvõtlik peremeestaim - haigustele resistentsed sordid jm

Nakatamiseks soodsad keskkonnatingimused - lupjamine jm

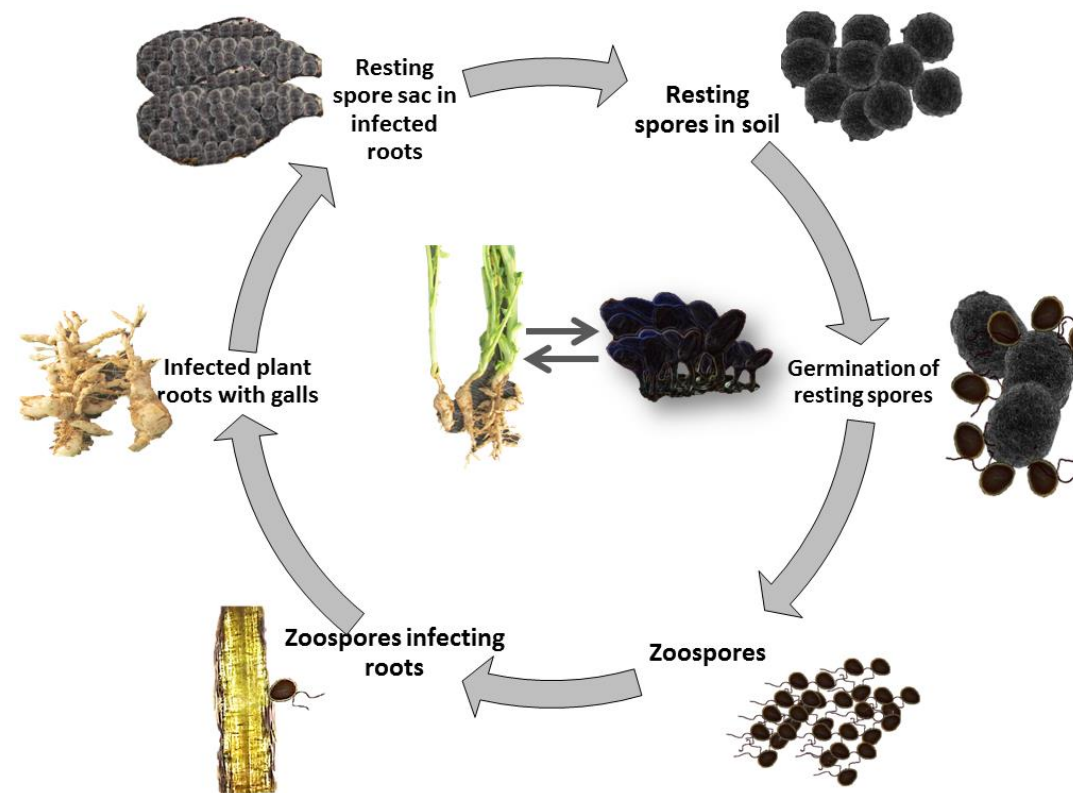
Haigustsükkel

Nisu helelaiksus (*Zymoseptoria tritici*)

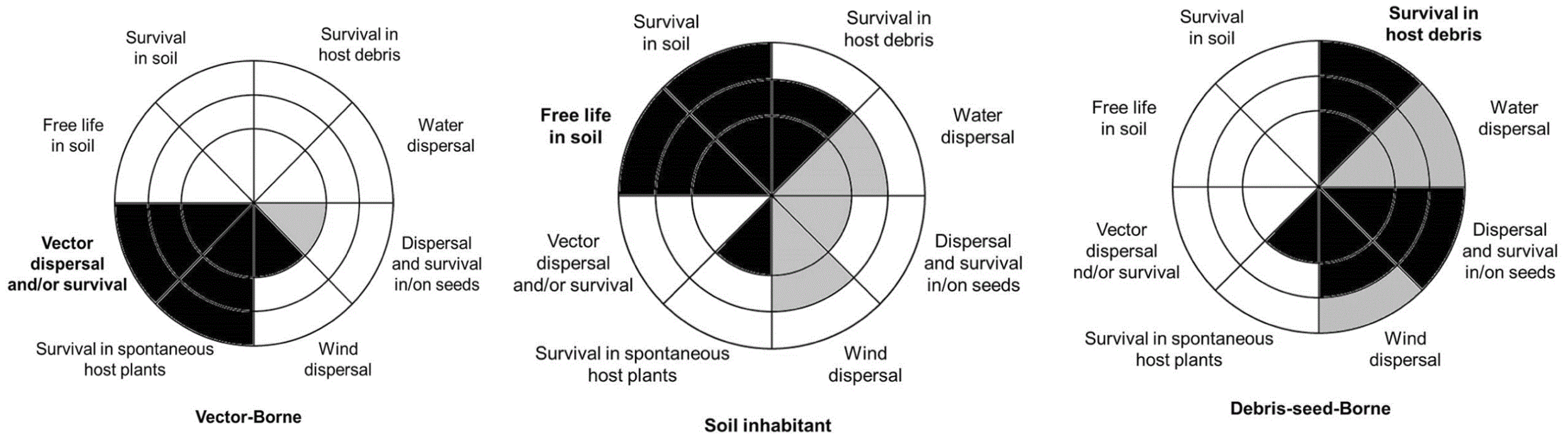
Tuule kaudu leviv patoogen

Ristõieliste nuuter (*Plasmodiophora brassicae*)

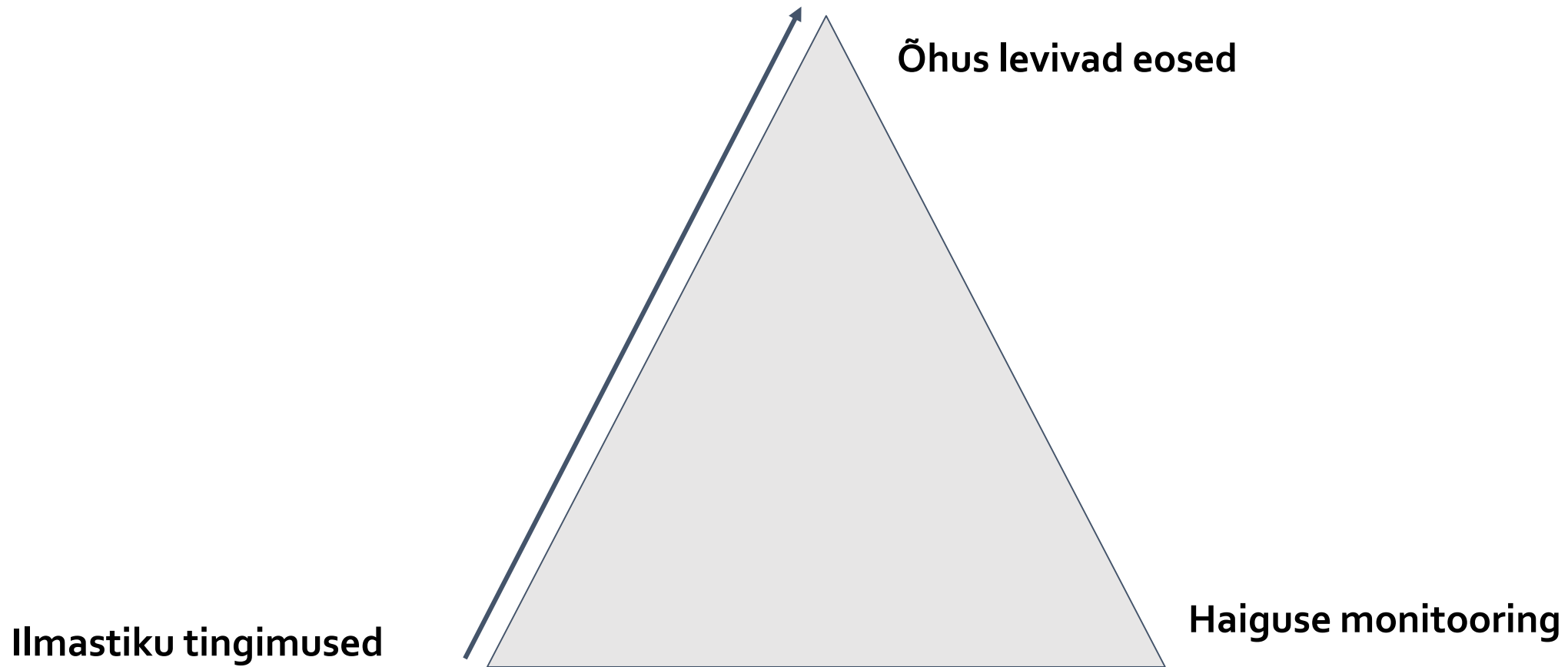

Mullas elav patoogen

Levikuteed varieeruvad olenevalt patogeenist

Peamised tegurid õhu kaudu levivate põllukultuuride haiguste riski määramiseks

Taimehaiguste epideemiate ennustamine

- Seirepõhised
- Ilmastikupõhised
- Seire- ja ilmastikupõhised

Haigusproгноoside kasutamine

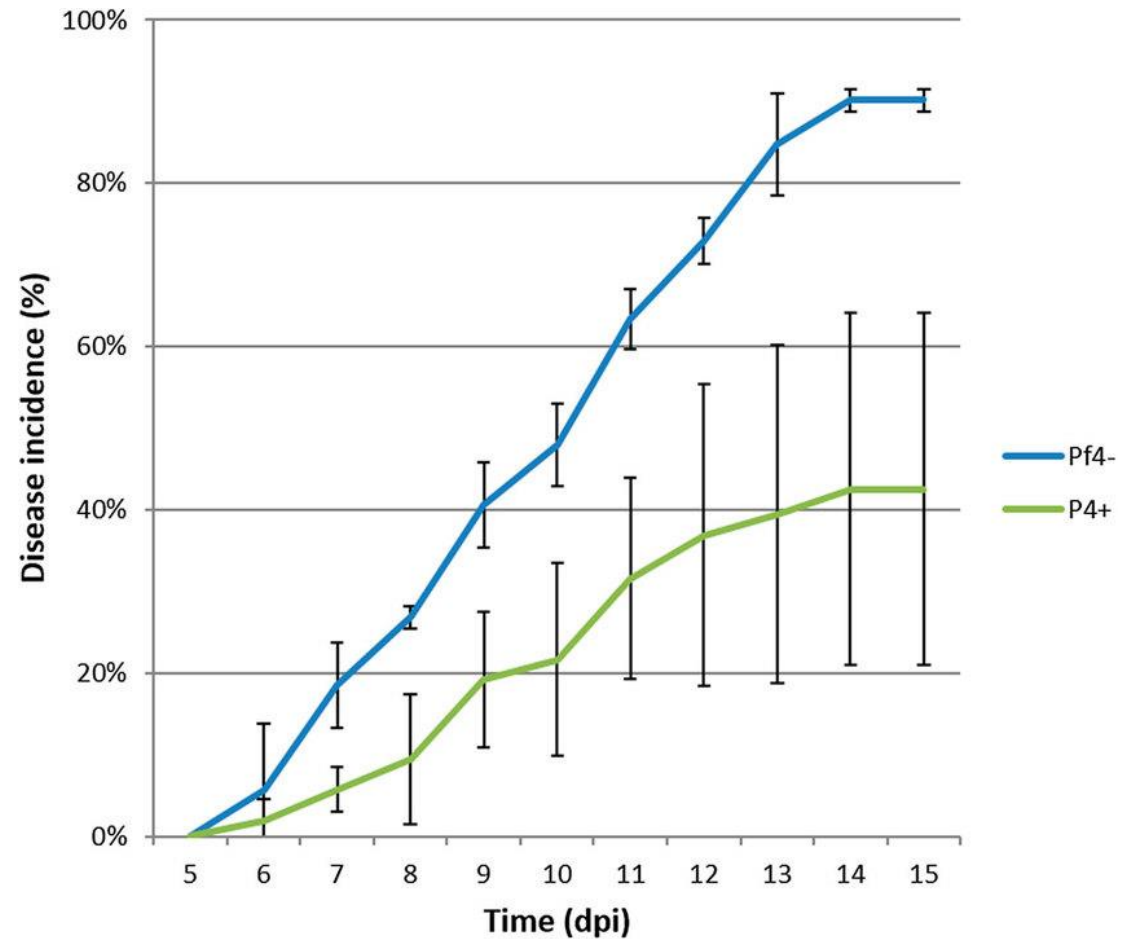
Taimehaiguste epideemiate eest hoiatamine/ Taimehaiguste hindamine

- Tõrje täpsemaks ajastamiseks
- Kahju hindamiseks
- Strateegiliste otsuste tegemiseks

Taimehaiguse visuaalne hindamine

Traditsiooniline sümptomite abil hindamine

- Haiguse esinemine
- Haiguse ulatuslikkus

Traditsioonilised meetodid

Sümptomite hindamine
taimel

Taimehaiguste visuaalne hindamine

(+) Mitmed taimehaigused on tuvastatavad väliste tunnuste põhjal

(-) Paljudel taimehaigustel on sarnased sümptomid - tulemuseks väärdiagnoos

Vähem tuntud patogeenid jäävad märkamata

Fusarioos pähikul
(*Fusarium* sp.)

Helelaiksus viljapeadel
(*Stagonospora nodorum*)

Vähem tuntud patogeenid jäävad märkamata

Nisu pruunlaiksus (*Pyrenophora tritici-repentis*)

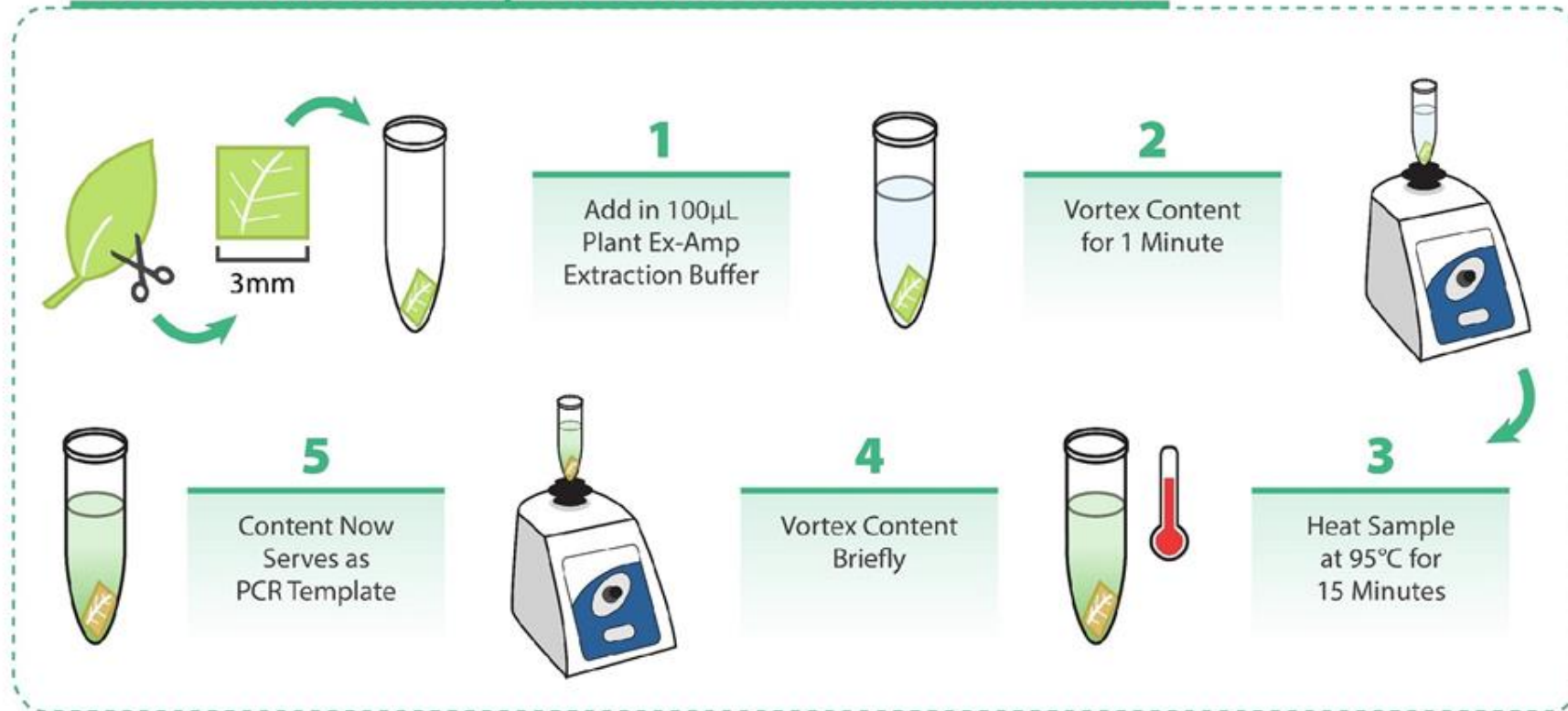
Zymoseptoria tritici/ *Stagonospora nodorum*

Taimehaiguste täpne diagnoosimine

Molekulaarsed meetodid

G934 Plant Ex-Amp DNA Extraction Work Flow

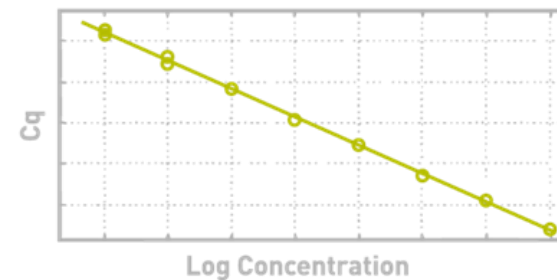
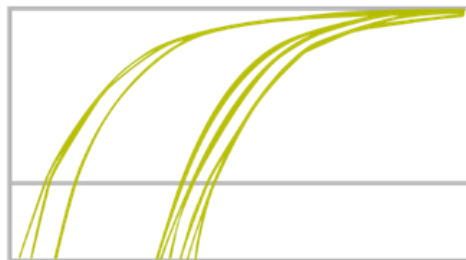
- Täpne
- Kiire
- Tarvis väljaõppinud spetsialisti ja masinaid

Patogeeni hulga määramine

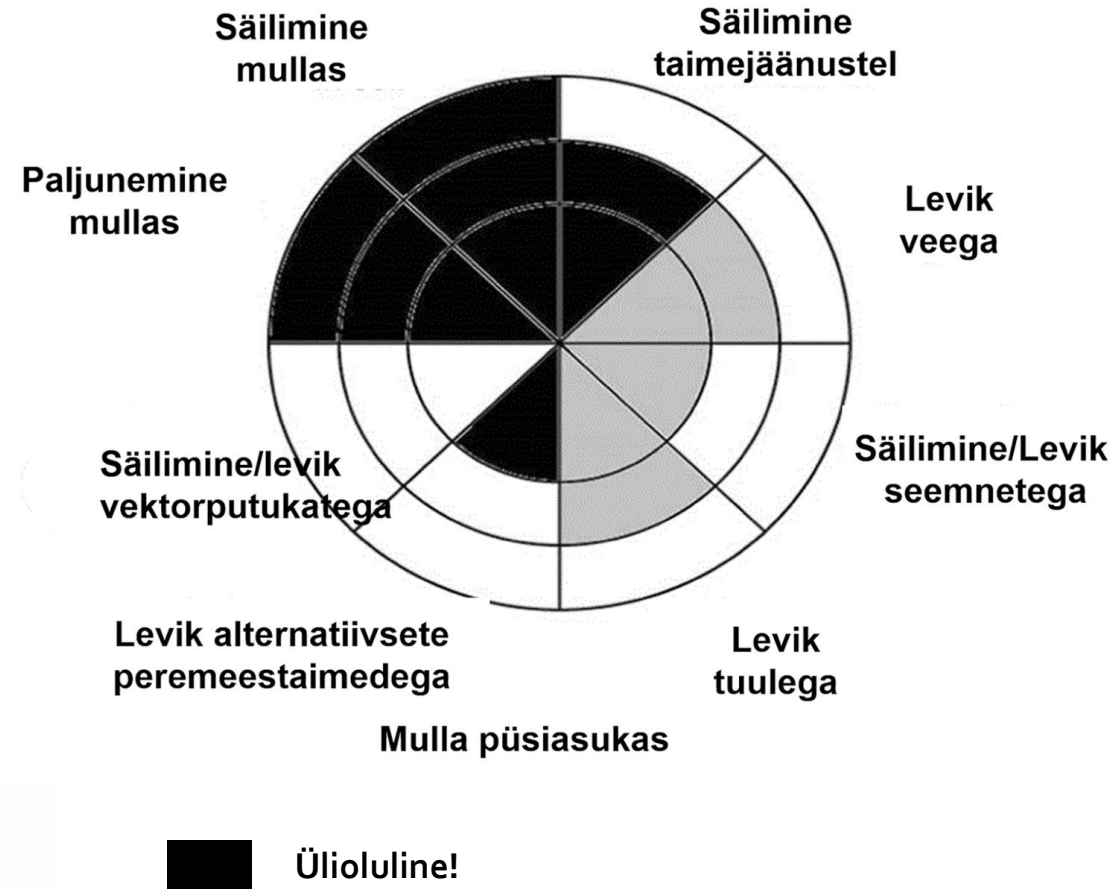
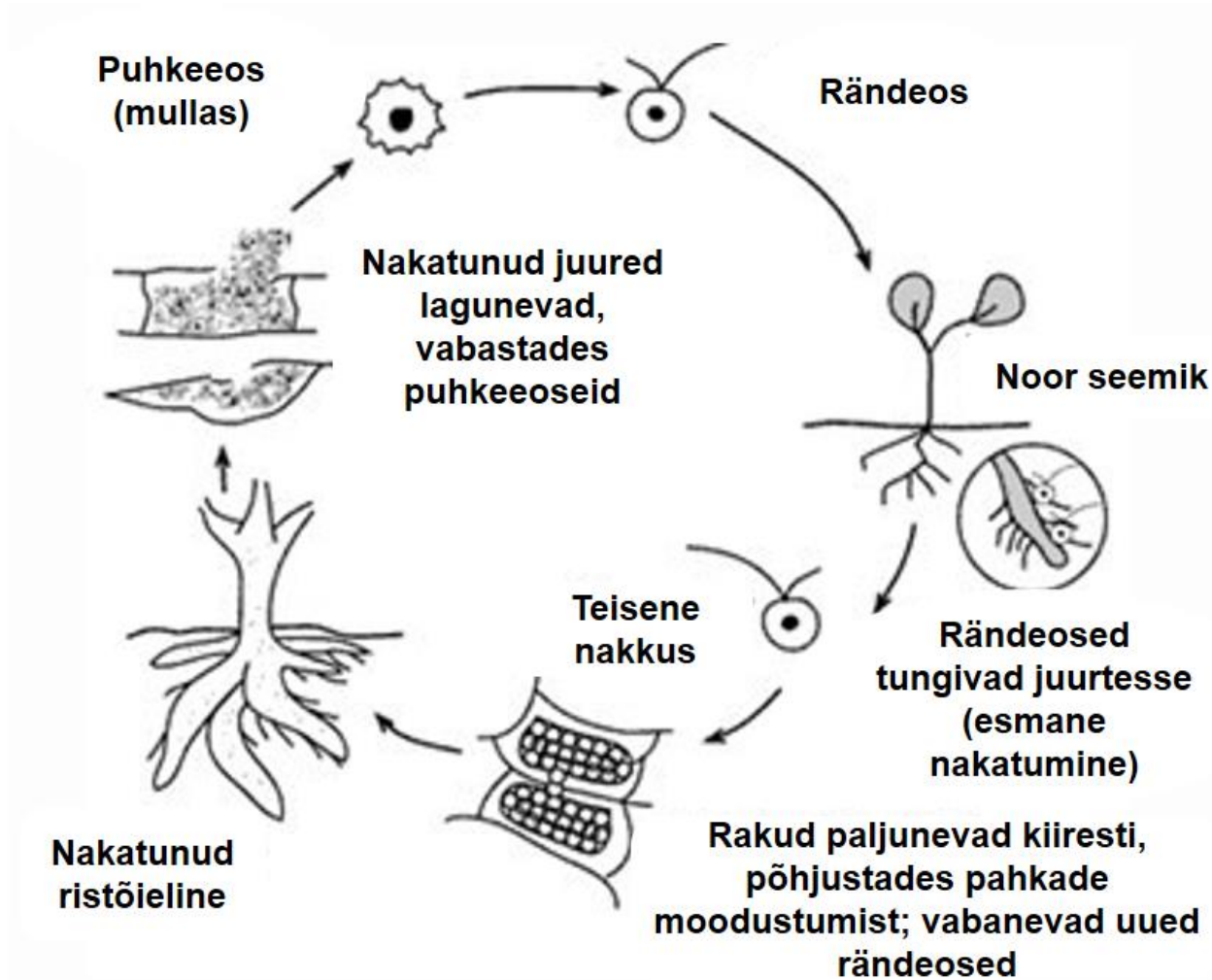
Molekulaarsed meetodid

Kvantitatiivne polümeraasi ahelreaktsiooni (qPCR)

- Täpne
- Kiire
- Tarvis väljaõppinud spetsialisti ja masinaid

Ristõieliste nuuter

Ristõieliste nuutri tekitaja DNA hulga määramine

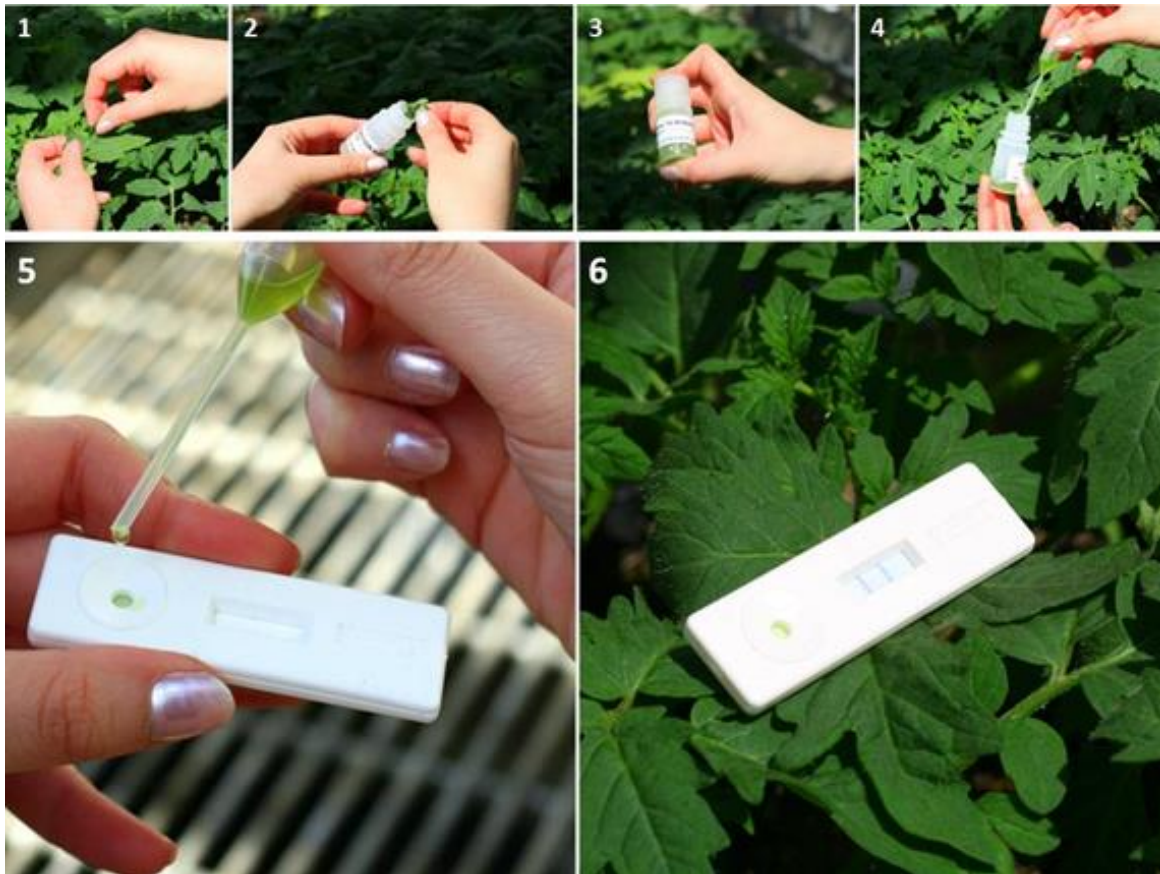
Plasmodiophora brassicae

Uued meetodid

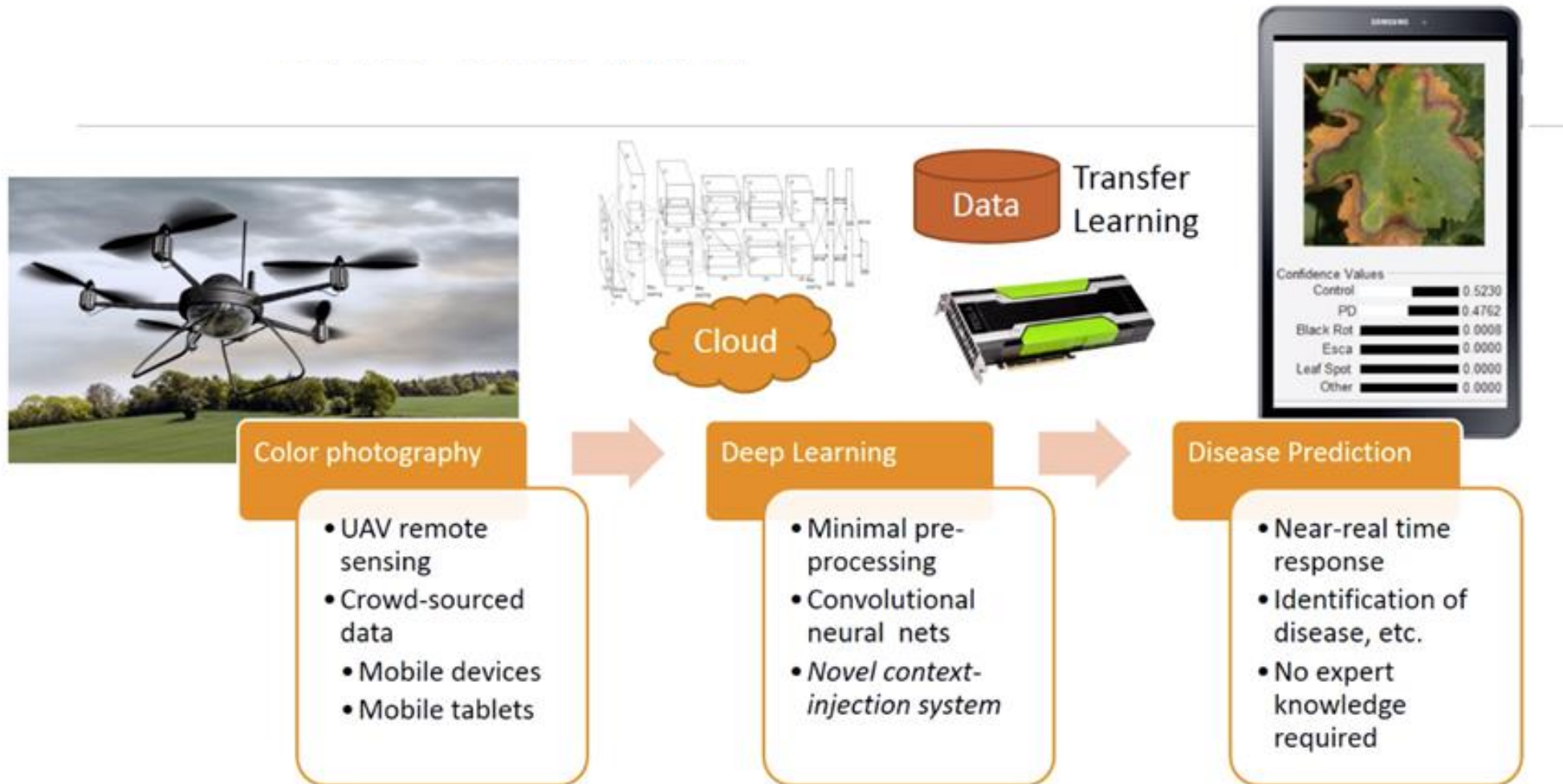
Seroloogilised testid

Kiirtestid Pocket Diagnostic[®], LOEWE[®]FAST Lateral Flow Kits jne

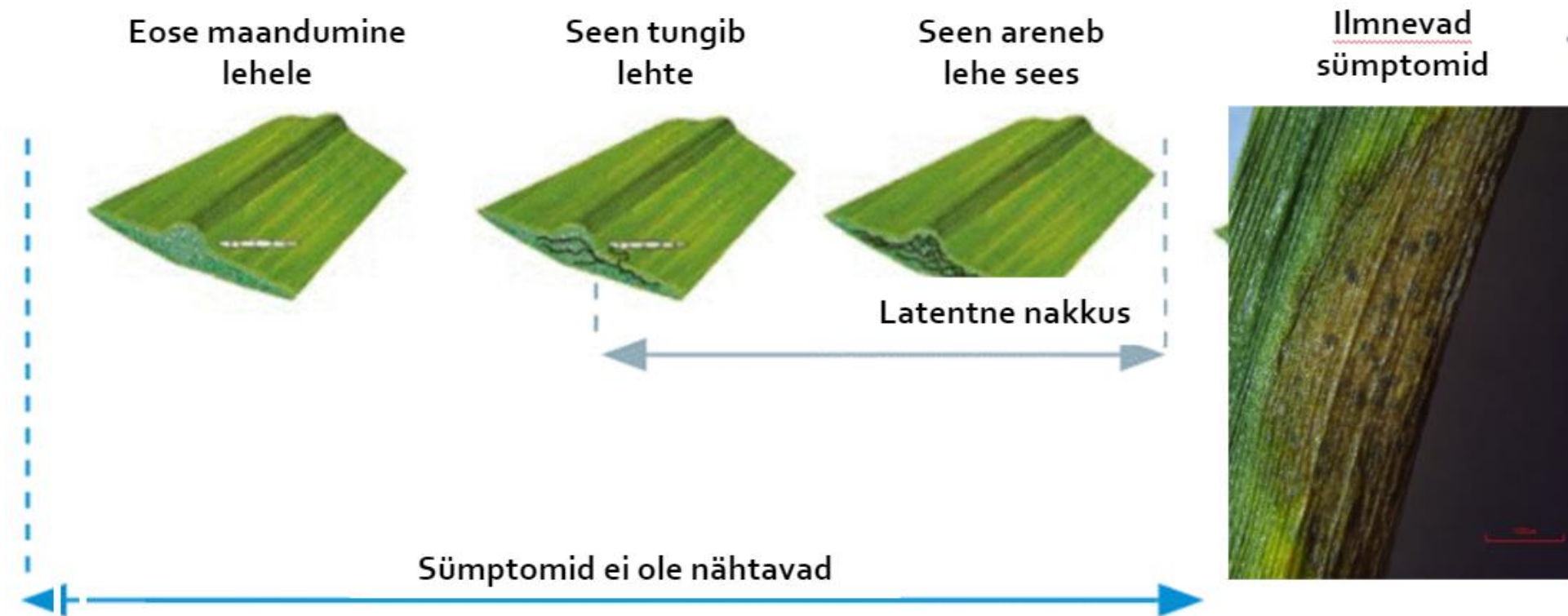

- Kiire
- Ei vaja palju eelteadmisi
- Arendatud vaid teatud haigustekitajatele

Uued seiremeetodid - kaugseire

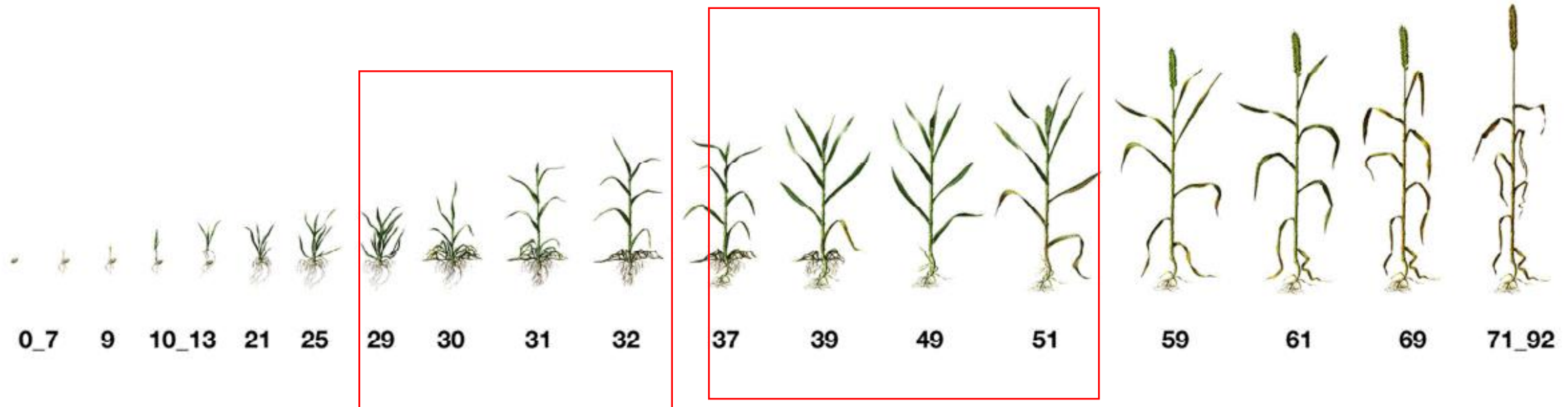

Seirest ei piisa fungitsiiditöötluste täpseks ajastamiseks - haigus on kohal palju varem kui me seda silmaga näeme!

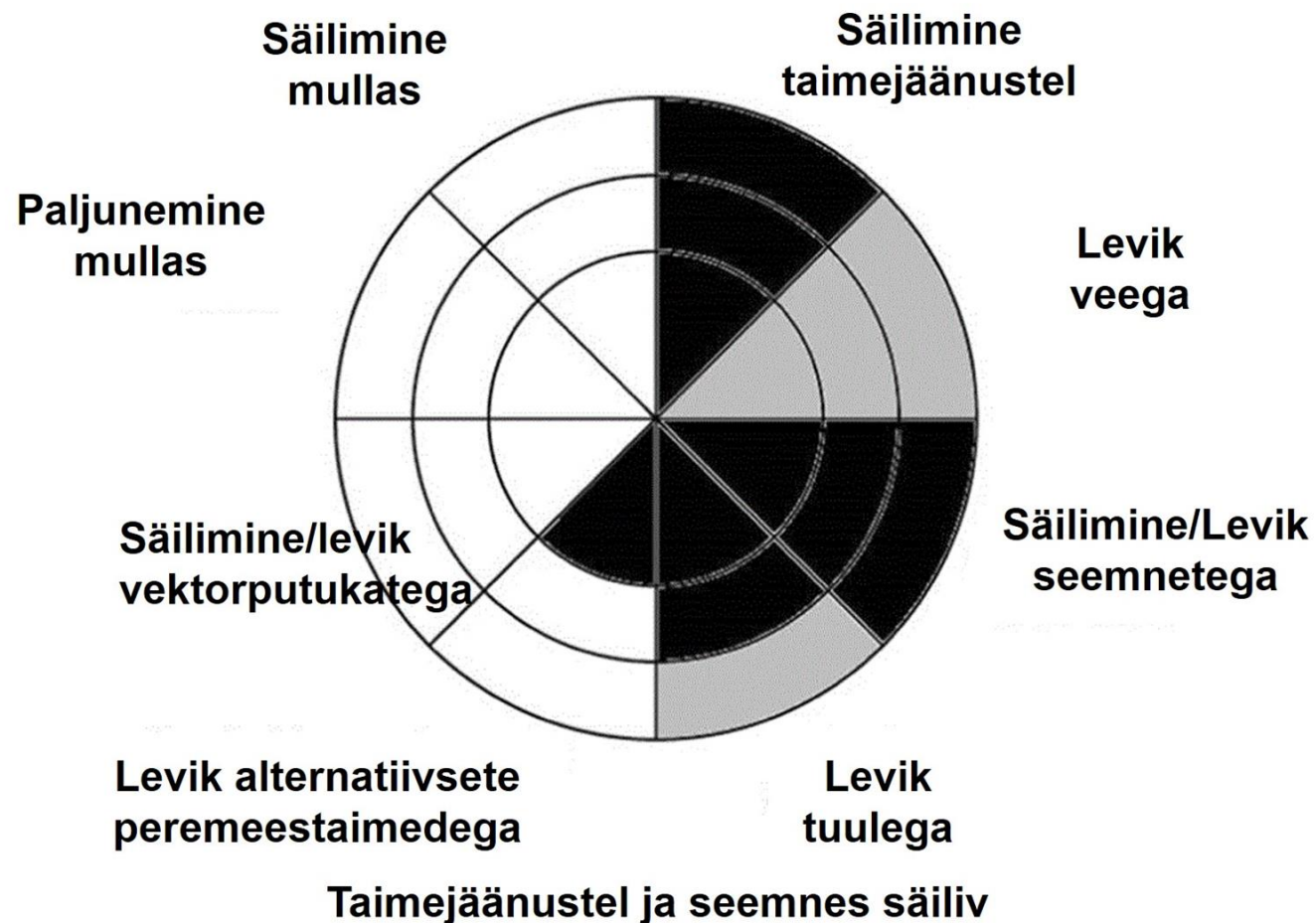

Fungitsiiditöötluste vajaduspõhine ajastamine on endiselt väljakutse

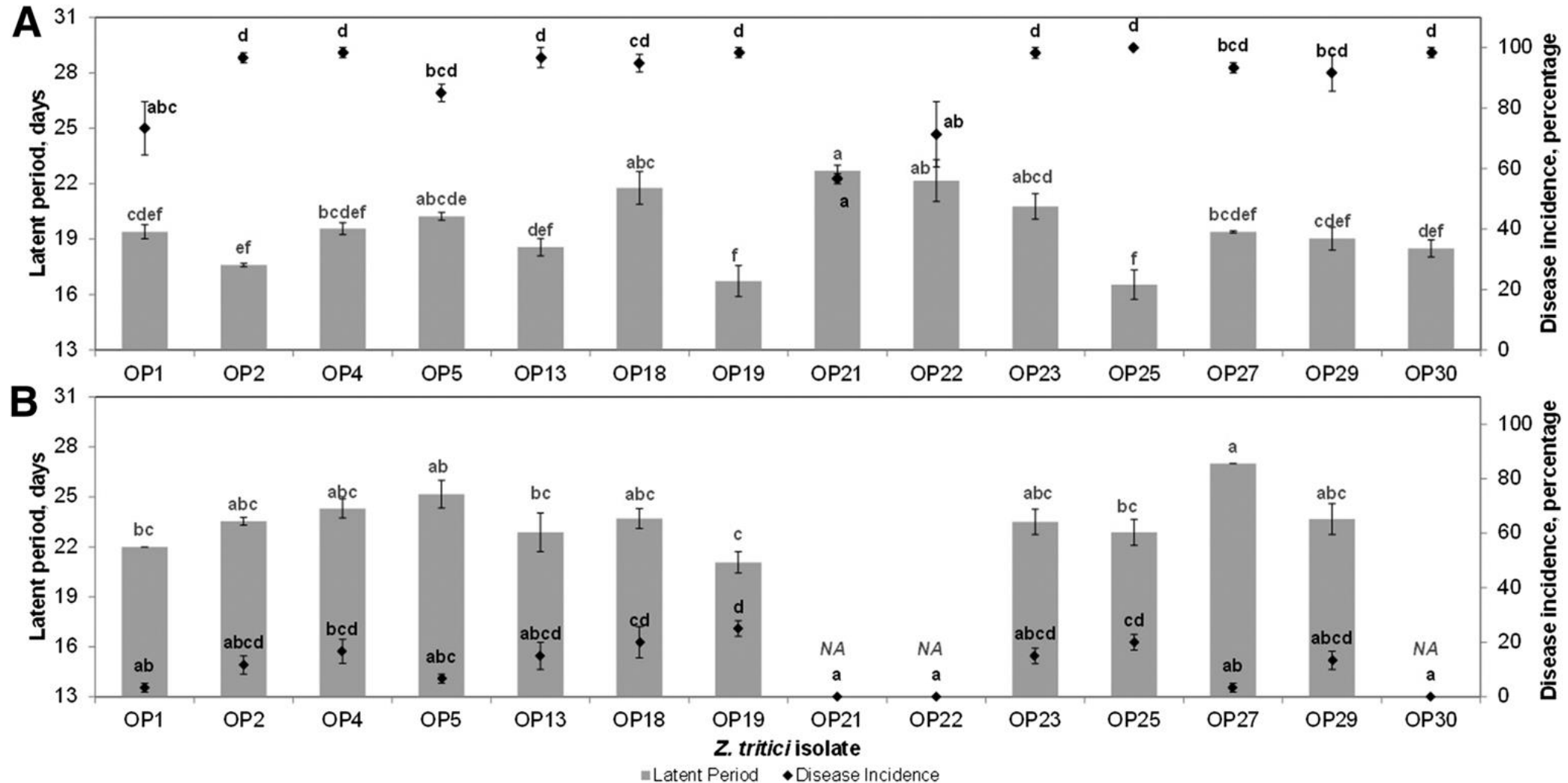
- Fungitsiidide töötlusted tehakse sageli fungitsiiditootjate poolt väljatöötatud skeemide kohaselt kindlates taimede kasvufaasides arvestamata taimehaiguste esinemist

Nisu helelaiksus (*Zymoseptoria tritici*)

Latentsusperioodi pikkus sõltub sordist ja patogeeni isolaadist

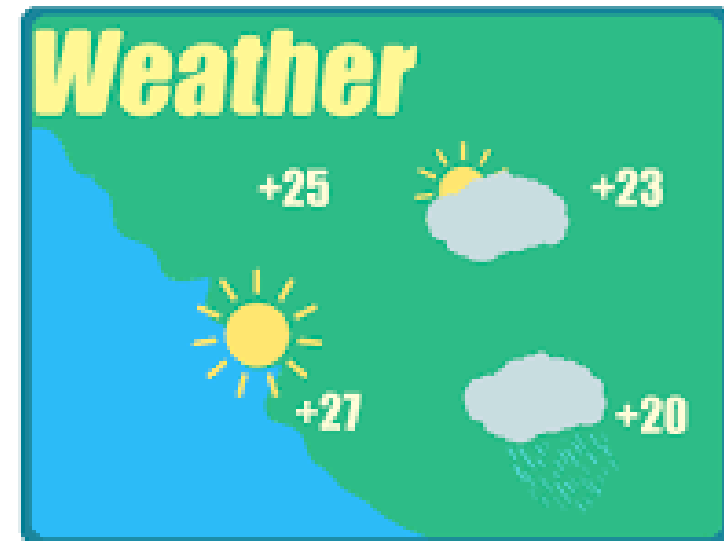
Õhust patogeeni eoste hulga määramine

Õhus lenduvate eoste hulga määramine

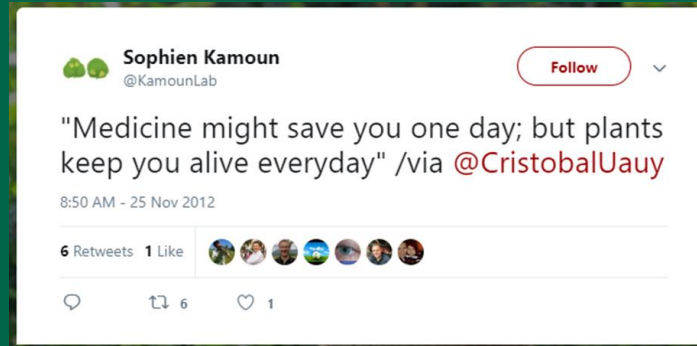

Ilmastiku andmete kogumine

VectorStock

VectorStock.com/1444327

Aitäh kuulamast!

Eesti Maaülikool